

Mange skifter job, få skifter spor

Udarbejdet af
Lukas Hidan, seniorøkonom og programleder
Johanne Grøn Sørensen, konsulent
Ditte Asping, projektassistent

Oktober 2026

Tænketanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu

Indhold

Baggrund	6
Hovedkonklusioner	9
Implikationer	11
Hvornår skifter arbejdsstyrken spor?	13
Uddannelse som vej til sporskifte	20
Sporskifte blandt ufaglærte	27
Data og metode	32
Litteraturliste	35
Bilag	37

01

Baggrund

Baggrund

Pensionsalderen stiger, og stadig flere forventes at blive længere på arbejdsmarkedet. Beskæftigelsesfrekvensen blandt 65-årige er fx steget fra knap 15 pct. i 2002 til næsten 50 pct. i 2024 ([Vive 2026](#)).

Et længere arbejdsliv gør det mere sandsynligt, at nogle får behov for at skifte retning undervejs. Samtidig ændrer ny teknologi, grøn omstilling og udviklingen på arbejdsmarkedet løbende efterspørgslen efter kompetencer. Spørgsmålet om sporskifte fylder derfor også mere i den politiske debat. I firløverregeringens rege- ringsgrundlag fra 2026 indgår et forslag om at undersøge mulighederne for en sporskiftefond, der skal under- støtte omskoling og sporskifte for blandt andet faglærte og ufaglærte med lange arbejdsliv bag sig samt grupper, hvor kunstig intelligens ændrer kravene til kompetencer ([Det politiske grundlag for firløverregerin- gen 2026](#)).

Samtidig oplever nogle lønmodtagere fysisk eller psykisk nedslidning, som kan gøre det vanskeligt at blive i det samme job gennem hele arbejdslivet. Ifølge Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA) har en 50-årig med høj fysisk nedslidning i gennemsnit 5,6 færre år på arbejdsmarkedet end en jævnaldrende med lille fysisk nedslidning ([NFA 2026](#)). En 50-årig med høj psykisk nedslidning har tilsvarende 3,8 færre år på arbejdsmarkedet. NFA estimerer samtidig, at fysisk og psykisk nedslidning blandt seniorer hvert år koster samfundet næsten 19 mia. kr. i tabt produktion.

I Danmark gennemfører de fleste deres ordinære uddannelse tidligt i livet. I 2025 var næsten 85 pct. af dimit- tenderne fra de videregående uddannelser under 30 år¹. Herefter vender relativt få tilbage til det ordinære uddannelsessystem. Hvis arbejdstagere skal skifte retning senere i arbejdslivet, sker det derfor ofte gennem voksen- og efteruddannelse eller ved at opbygge nye kompetencer på arbejdspladsen.

Det danske arbejdsmarked bliver samtidig ofte fremhævet som et af Europas mest mobile². Hvert år skifter mange lønmodtagere job, og den høje jobmobilitet bliver ofte fremhævet som et tegn på et fleksibelt arbejds- marked. Jobskifte er imidlertid et bredt mål, som dækker over mange forskellige bevægelser på arbejdsmar- kedet. Nogle skifter arbejdsgiver, mens de fortsætter i samme type job. Andre skifter branche eller jobfunk- tion eller bevæger sig ind på nye dele af arbejdsmarkedet.

Vi ved derfor relativt lidt om, hvor mange der faktisk skifter spor gennem arbejdslivet. Hvor et jobskifte kan være et skift til en ny arbejdsplads inden for det samme fagområde, handler sporskifte i denne analyse om at bevæge sig uden for de jobfunktioner, som personer med samme uddannelsesbaggrund typisk arbejder i.

Sporskifte blandt beskæftigede med en erhvervskompetencegivende uddannelse:

- Sporskifte måles som et skift til jobfunktioner, som er mindre almindelige blandt personer med samme uddannelsesbaggrund.

¹ Statistikbanken.dk.

² 2025-tal fra Eurostats Labour force survey.

Sporskifte blandt ufaglærte:

- Da der ikke findes en fælles uddannelsesbaggrund, måles sporskifte som et samtidig skift i både branche og jobfunktion.

Vi undersøger derfor, i hvor høj grad personer over 35 år skifter spor gennem arbejdslivet. Analysen ser nærmere på, hvor mange der skifter spor, hvem der gør det, og hvilken rolle uddannelsessystemet spiller i forbindelse med et sporskifte. Derudover illustrerer en række cases forskellige veje til og motiver for sporskifte.

02

Hovedkonklusioner

Hovedkonklusioner

Personer med erhvervskompetencegivende uddannelse

- Arbejdsmarkedet er mobilt, men sporskifte er relativt sjældent. Næsten 40 pct. af de beskæftigede over 35 år har skiftet job mellem 2019 og 2024, mens ca. 4,5 pct. har skiftet til en jobfunktion uden for de typiske jobfunktioner for deres uddannelsesbaggrund. Der findes ikke én typisk vej til et sporskifte og hvert tredje sporskifte er inden for samme organisation.
- Andelen, der har gennemført et sporskifte, er størst blandt personer, som er tidligt i arbejdslivet, og falder i takt med erfaring og anciennitet. Omkring pensionsalderen stiger andelen igen. Personer, der har skiftet spor i denne fase af arbejdslivet, arbejder samtidig sjældnere på fuldtid.
- Sporskifte forekommer på tværs af mange uddannelsesgrupper og sker oftest uden brug af uddannelsessystemet. Omkring otte pct. af sporskifterne har gennemført en ny ordinær uddannelse, mens omkring hver fjerde gennemfører mindst ét voksen- og efteruddannelsesforløb.

Ufaglærte

- Omkring 13 pct. af de beskæftigede ufaglærte over 35 år har skiftet både jobfunktion og branche mellem 2019 og 2024. Andelen er højest blandt de yngste og falder gradvist med alderen. Blandt sporskifterne har ca. 7 pct. gennemført en ny ordinær uddannelse forud for sporskiftet, hvor social- og sundhedsuddannelserne fylder relativt meget.
- Næsten hver tredje ufaglærte sporskifter har gennemført mindst ét voksen- og efteruddannelsesforløb. Ufaglærte sporskiftere benytter voksen- og efteruddannelse oftere end personer, der ikke skifter spor. Det er især AMU-kurser inden for havne- og terminalområdet samt personbefordring, der fylder relativt meget blandt sporskifterne.

03

Implikationen

Implikationer

Analysen viser, at sporskifte forekommer gennem hele arbejdslivet, og at andelen stiger igen tæt på pensionsalderen. Blandt de ældste sporskiftere arbejder en mindre andel på fuldtid, hvilket kan pege på, at sporskifte for nogle hænger sammen med en gradvis overgang til færre arbejdstimer. Resultaterne peger på et behov for at undersøge nærmere, om sporskifte i nogle tilfælde kan bidrage til et længere arbejdsliv med en mere glidende overgang til pension.

Analysen viser, at sporskifte ikke kun handler om at skifte arbejdsplads. Omkring en tredjedel af alle sporskifter sker uden skift af arbejdsgiver. Det peger på, at nye opgaver, interne karriereveje og mobilitet på arbejdspladsen kan spille en vigtig rolle. Resultaterne indikerer samtidig, at vejen til et sporskifte ikke nødvendigvis går gennem det formelle uddannelsessystem, men også kan finde sted på arbejdsmarkedet. Arbejdspladser og arbejdsgivere kan derfor være en del af løsningen, hvis ønsket er at understøtte flere sporskifter.

I regeringsgrundlaget fra 2025 bliver der lagt op til at etablere en sporskiftefond med fokus på blandt andet faglærte og ufaglærte personer med lange arbejdsliv bag sig. Analysen peger samtidig på, at sporskifte forekommer på tværs af uddannelsesgrupper. Personer med videregående uddannelser skifter dermed også spor. Hvis ambitionen er at understøtte flere sporskifter, kan det derfor være relevant for et kommende kommissorium at overveje, hvilke grupper indsatsen skal omfatte, og hvordan forskellige typer af sporskifter bedst bliver understøttet.

Blandt de personer, der benytter uddannelsessystemet i forbindelse med et sporskifte, fylder social- og sundhedsuddannelsen samt sygeplejerskeuddannelsen relativt meget. Det kan pege på, at sporskifte for nogle fungerer som en vej ind på omsorgs- og sundhedsområdet senere i arbejdslivet. Resultaterne kan ses i lyset af den demografiske udvikling, hvor behovet for arbejdskraft inden for pleje og omsorg forventes at vokse. Ifølge Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning³ ventes antallet af personer på 80 år eller derover at stige med omkring 110.000 over de næste ti år, mens ROCKWOOL Fonden vurderer, at der kan opstå mangel på social- og sundhedsassistenter og -hjælpere⁴. Resultaterne peger på, at sporskifte kan bidrage til rekrutteringen af arbejdskraft på området.

³ <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/borgere/befolkning/befolkningsfremskrivning>

⁴ <https://www.berlingske.dk/oekonomi/kaempe-omvaeltning-paa-vej-i-jobfesten-det-giver-en-himmelflugt-med-mangel-paa-arbejdskraft>

04

**Hvornår skifter arbejdsstyrken
spor?**

Hvornår skifter arbejdsstyrken spor?

Mellem 2019 og 2024 har næsten 40 pct. af de beskæftigede over 35 år skiftet job. Til sammenligning har ca. 4,5 pct. gennemført et sporskifte, jf. figur 1, hvilket svarer til ca. 40.000 personer. Det betyder, at mens en stor andel af de beskæftigede skifter job inden for en femårig periode, er det kun en brøkdel, der skifter til et

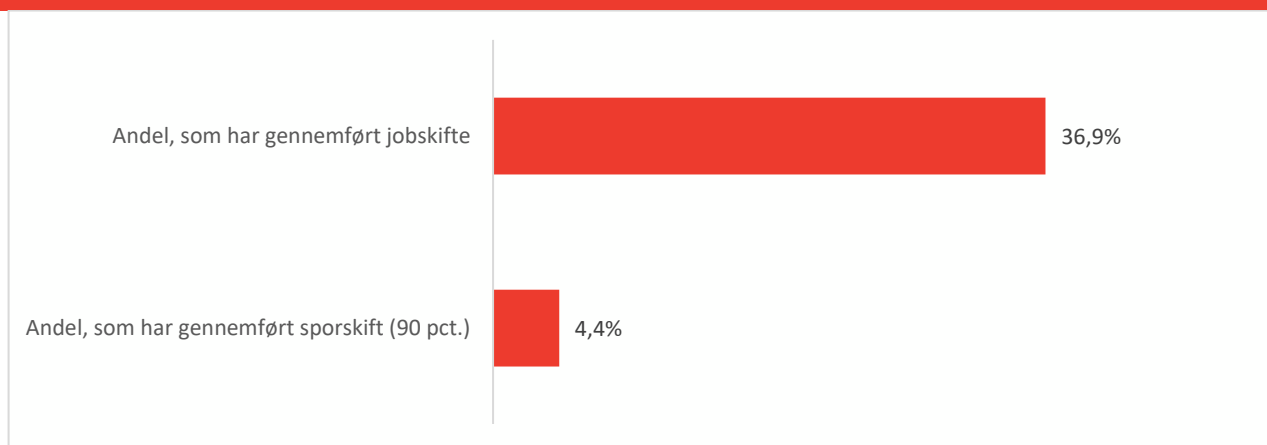
Definition af sporskifte blandt personer med en erhvervskompetencegivende uddannelse

Vi definerer et sporskifte som et skift fra det traditionelle til det utraditionelle arbejdsmarked inden for en uddannelsesgruppe. Det traditionelle arbejdsmarked omfatter de 90 pct. mest almindelige jobfunktioner blandt personer med samme uddannelsesbaggrund. En person gennemfører et sporskifte, hvis personen fem år senere arbejder i en jobfunktion uden for denne gruppe.

Analysen omfatter personer over 35 år, som er i beskæftigelse både i 2019 og 2024, og som i 2019 arbejdede på det traditionelle arbejdsmarked for deres uddannelse. Det giver en population på ca. 900.000 personer. Ledelsesjob indgår ikke i analysen. Robusthedsanalyser er beskrevet i metodeafsnittet.

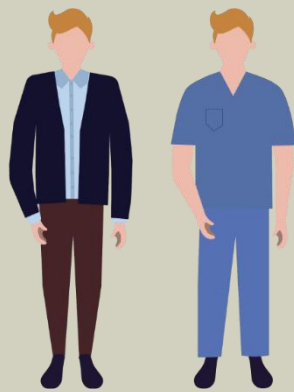
andet job, der også ligger inden for de typiske job for personer med den pågældende uddannelsesbaggrund. Med andre ord har Danmark et mobilt arbejdsmarked, men relativt lidt af mobiliteten er bundet op på jobskifte, hvor personer får et job, der er atypisk for den pågældende persons uddannelsesbaggrund.

Figur 1 // Andel, som har gennemført job- og sporskifte mellem 2019 og 2024

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Figuren omfatter personer over 35 år, som var i beskæftigelse ultimo november 2019 og 2024. Jobskifte er defineret som skift af arbejdsgiver (CVR-nummer). Sporskifte er defineret som skift til en jobfunktion uden for personens traditionelle arbejdsmarked. Det traditionelle arbejdsmarked afgrænses som de 90 pct. mest almindelige jobfunktioner blandt personer med samme uddannelsesbaggrund.

Fra telebranchen til ældreplejen: et markant sporskifte

Frank er 61 år og bor sammen med sin kone. Frank er oprindeligt uddannet speditør, og gennem sit arbejdsliv har han haft forskellige job, blandt andet som sergent, chauffør, speditør, uddannelseskonsulent og leder. De seneste år har han primært arbejdet med ledelse i telebranchen.

Efter mange år som leder begyndte Frank at tvivle på, om det var den vej, han ønskede at fortsætte ad. Han oplevede særligt i sine seneste lederstillinger, at jobbet i stigende grad handlede om at presse medarbejderne til at arbejde hurtigere og mere effektivt, hvilket ikke stemte overens med hans syn på god ledelse. Tankerne om at foretage et skifte havde været undervejs i nogle år, men det var først efter et kortvarigt lederjob, hvor arbejdsopgaverne udviklede sig i en anden retning end aftalt, at han besluttede sig for at finde noget helt andet. Han ville lave noget, der gav mere mening for ham personligt. Frank overvejede først at blive handicaphjælper, inspireret af personer i sit netværk. Mens han søgte inden for området, fik han arbejde som vikar på et plejehjem. Her oplevede han fra første dag en arbejdsglæde, som han ikke havde haft i mange år.

”Jeg blev superglad for det fra dag 1. Min kone sagde også, at hun ikke havde set mig så glad for et job i mange, mange år.”

Efter nogle måneder på plejehjemmet foreslog en kollega, at han tog social- og sundhedshjælperuddannelsen. Muligheden var attraktiv, fordi han som vokselev kunne få løn under uddannelsen, samtidig med at uddannelsen kunne gennemføres på 14 måneder på grund af merit fra hans studentereksamen. Frank valgte derfor at tage uddannelsen og blev færdiguddannet i sommeren 2026.

De økonomiske rammer spillede en væsentlig rolle for, at skiftet kunne lade sig gøre. Både Frank og hans kone havde gennem mange år haft gode indkomster og pensionsopsparinger, og parret havde samtidig afviklet deres gæld. Derfor var de i en situation, hvor de kunne acceptere en væsentlig lønnedgang uden at ændre deres ønskede livsstil markant.

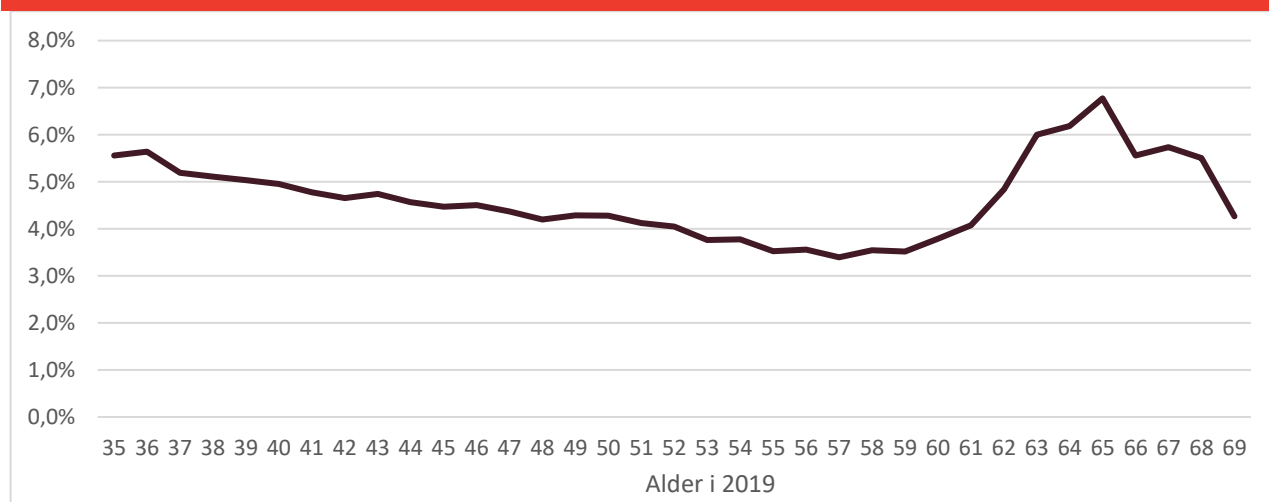
”Vi havde egentlig de penge, vi skulle bruge for at kunne have den pension og den alderdom, vi gerne ville have.”

Samtidig befandt Frank og hans kone sig i en ny livsfase. Deres tre sønner var flyttet hjemmefra, og parret havde netop valgt at flytte i bofællesskab. For Frank blev det en anledning til at gentænke arbejdslivet og prioritere arbejdsglæde højere end løn og karriere. Selvom han som 61-årig var væsentligt ældre end de fleste af sine medstuderende, oplevede han uddannelsesforløbet positivt. Han var vant til at arbejde med yngre mennesker fra sine tidligere job og følte sig hurtigt tilpas på holdet. Efter et praktikforløb i hjemmeplejen blev han tilbudt job samme sted. I dag arbejder han som social- og sundhedshjælper og beskriver sig selv som sikker på, at han har fundet det rette sted at være frem til pensionen.

Andelen, der har gennemført et sporskifte, følger et U-formet mønster over arbejdslivet, jf. figur 2. Andelen falder fra 5,6 pct. blandt de 35-årige til omkring 3,5 pct. blandt personer sidst i 50-erne. Derefter stiger andelen og toppe omkring 65-årsalderen med knap syv pct.

Blandt personer over 58 år arbejder en mindre andel af sporskifterne på fuldtid end blandt personer, der ikke skifter spor, jf. figur 1A i bilaget. Der er altså en tendens til, at de personer, der foretager et sporskifte i denne aldersgruppe, samtidig også går fra fuldtid til deltid

Figur 2 // Andel, som har gennemført sporskifte mellem 2019 og 2024 på tværs af alder

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Figuren omfatter personer over 35 år, som var i beskæftigelse ultimo november 2019 og 2024. Sporskifte er defineret som skift til en jobfunktion uden for personens traditionelle arbejdsmarked. Det traditionelle arbejdsmarked afgrænses som de 90 pct. mest almindelige jobfunktioner blandt personer med samme uddannelsesbaggrund.

Omkring en tredjedel af alle sporskiftere har skiftet spor uden samtidig at skifte arbejdsgiver⁵, jf. figur 5A.

⁵ Skifte i arbejdsgiver er defineret som skifte mht. CVR-nummer. Det kan også være kommuner.

Fra politibetjent til buschauffør: et nyt arbejdsliv på deltid

Niels begyndte sit arbejdsliv i militæret og arbejdede senere næsten 40 år i politiet. Store dele af sin karriere tilbragte han i færdselspolitiet som motorcykelbetjent, ligesom han i mange år underviste nye motorcykelbetjente som instruktør. Gennem arbejdslivet søgte Niels løbende nye udfordringer. Ved siden af politiarbejdet drev han i en årrække et mindre landbrug.

Instruktørarbejdet blev efterhånden den del af jobbet, som gav ham størst arbejdsglæde.

”Det var nok instruktørgerningen, der holdt mig oppe de sidste år.”

Selvom Niels fortsat var glad for mange dele af politiarbejdet, oplevede han gradvist, at de daglige opgaver blev mere rutineprægede. Særligt savnede han friheden og muligheden for at bruge mere tid på de opgaver, han fandt mest meningsfulde. Han undersøgte muligheden for at fortsætte som motorcykelinstruktør på deltid, men politiet kunne ikke tilbyde en løsning, hvor han kunne kombinere instruktørrollen med færre arbejdstimer.

Omkring sit 60. år begyndte Niels derfor at overveje, hvordan han kunne skrue ned for arbejdslivet uden helt at forlade arbejdsmarkedet. Han havde gennem flere år opsparet afspadsering, som gradvist gav ham en forsmag på et mere fleksibelt arbejdsliv. Samtidig vidste han, at han ikke ønskede at fortsætte i politiet frem til pensionsalderen.

”Jeg var ikke træt af at være politimand. Jeg var måske bare kørt lidt træt i det samme hver dag.”

Da Niels som 62-årig valgte at forlade politiet, gjorde han det, fordi han ønskede mere frihed i hverdagen. Tjenestemandspension og privat opsparing gav ham samtidig mulighed for at træffe beslutningen uden større økonomiske bekymringer.

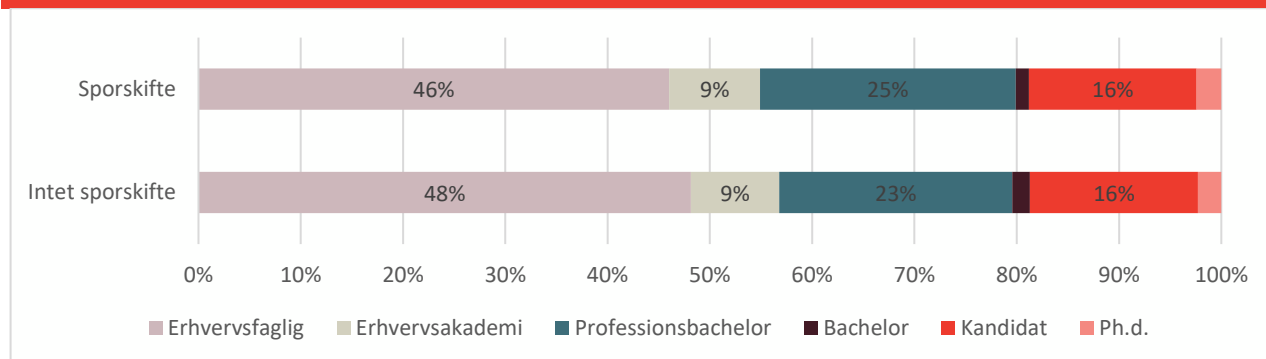
”Jeg ville gerne have noget mere tid, men jeg var ikke klar til at gå på pension. Altså, jeg får jo min tjenestemandspension, som jeg i princippet sagtens kunne leve for.”

Kort efter gennemførte Niels et seks ugers AMU-forløb, som gav ham de nødvendige erhvervmæssige kvalifikationer til at arbejde som buschauffør. Han havde allerede buskørekort, men manglede den erhvervsrettede del. I dag arbejder han på deltid som chauffør i skolebusser.

Selvom Niels savner kollegerne, motorcyklen og rollen som instruktør, har han ikke fortrudt beslutningen. For ham har skiftet gjort det muligt at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet på egne præmisser, samtidig med at han har fået mere tid og fleksibilitet i hverdagen.

Uddannelsesbaggrunden blandt sporskiftere ligner i høj grad uddannelsesbaggrunden for personer, der ikke skifter spor, jf. figur 3. Sporskifterne har dog lidt oftere en professionsbacheloruddannelse og lidt sjældnere en erhvervsuddannelse. Forskellen er særligt tydelig, når sporskifterne sammenlignes med personer, der har skiftet job uden samtidig at skifte spor, jf. figur 3A i bilaget. Sporskifterne adskiller sig kun i begrænset omfang fra personer, der ikke skifter spor, når det gælder køn, bopæl og herkomst, jf. tabel 1A i bilaget.

Figur 3 // Uddannelsesbaggrund i 2019 fordelt på sporskifte 2019-2024

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Figuren omfatter personer over 35 år, som var i beskæftigelse ultimo november 2019 og 2024. Sporskifte er defineret som skift til en jobfunktion uden for personens traditionelle arbejdsmarked. Figuren omfatter både personer som har skiftet job og som er i samme organisation. Uddannelsesbaggrund er den højest fuldførte uddannelse i 2019.

Politi-, forsvars- og fængselsuddannelser samt flere professionsuddannelser som ergo- og fysioterapeut, socialrådgiver og folkeskolelærer er kendetegnet ved en relativt stor andel sporskifter, jf. tabel 1. Blandt personer med en kandidatuddannelse er andelen størst for personer med en uddannelse inden for farmaci og lægemiddelvidenskab. Blandt de erhvervsuddannede ligger blandt andet grafiker-, lager- og terminal-, chauffør- og gastronomuddannelserne relativt højt. Samlet set udgør disse uddannelsesgrupper dog kun omkring en femtedel af alle sporskiftere.

Tabel 1 // De 15 uddannelsesgrupper med den største andel sporskiftere i 2019

		Antal beskæftigede	Andel, som har gennemført sporskifte
1.	Politi og forsvar, KVU	6.251	7,7 %
2.	Ergo- og fysioterapeut, MVU	8.985	7,5 %
3.	Farmaci og lægemiddelvidenskab, LVU	2.105	6,3 %
4.	Fængselsvæsenet, KVU	2.119	5,9 %
5.	Serviceassistentuddannelser	2.299	5,8 %
6.	Teknisk videnskab, ph.d.	3.752	5,6 %
7.	Socialrådgivning og -formidling mv., MVU	9.397	5,6 %
8.	Journalist og journalistisk arbejde, MVU	2.540	5,5 %
9.	Grafiker	2.926	5,5 %
10.	Lager-, havne- og terminaluddannelser	2.484	5,5 %
11.	Digital media og web-integrator	2.084	5,5 %
12.	Folkeskolelærer, MVU	40.927	5,4 %
13.	Chauffør	3.763	5,4 %
14.	Social- og sundhedsuddannelsen	44.165	5,3 %
15.	Gastronomuddannelser	7.615	5,3 %

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Figuren omfatter personer over 35 år, som var i beskæftigelse ultimo november 2019 og 2024. Sporskifte er defineret som skift til en jobfunktion uden for personens traditionelle arbejdsmarked. Uddannelsesgrupper med mindre end 2.000 beskæftigede personer er udeladt.

Fra restaurant til hospital: et nyt spor efter et hårdt arbejdsliv som kok

Pernille er 50 år og er oprindeligt uddannet kok. Hun arbejdede i mange år som kok, blandt andet i kantine og på institutioner. I dag arbejder hun på et hospital, hvor hun kombinerer kvalitets- og fødevarer sikkerhedsopgaver med mere praktiske funktioner. Vejen dertil var drevet af både nødvendighed og interesse. Allerede under sit arbejde som kok oplevede Pernille stigende fysiske gener i form af blandt andet slidgigt, tennisalbue og smerter i ryg og hænder. Hun skiftede fra restaurant til institutionskøkken, men selvom arbejdet i institutionskøkken var mindre fysisk krævende, stod det efterhånden klart for hende, at det ikke var en branche, hun kunne blive i på længere sigt.

“Jeg har flere gange døjet med karpaltunnelsyndrom i begge håndled, og der vidste jeg godt, at det ikke var dér [i kokkebranchen], at jeg skulle blive gammel.”

Beslutningen om at skifte spor tog form, da Pernille begyndte at undersøge muligheder for videreuddannelse inden for fødevarerområdet. Hun ønskede at bygge videre på sin erfaring frem for at starte helt forfra. Valget faldt på en toårig procesteknologuddannelse med speciale i ernæring, som hun påbegyndte relativt sent i sin karriere og som enlig mor med ét barn. Skiftet var forbundet med betydelige økonomiske overvejelser. Pernille levede i to år på SU og optog lån for at få økonomien til at hænge sammen:

“Det var virkelig en stor overvejelse, om jeg ville kunne klare det økonomisk, faktisk [...] Jeg tror virkelig, man skal gøre op med sig selv, om økonomien kan hænge sammen.”

Samtidig var det krævende at vende tilbage til skolebænken efter mange år på arbejdsmarkedet, særligt i fag som kemi og matematik. Omvendt fremhæver hun, at hendes alder også var en fordel, fordi uddannelsen blev et bevidst og interessebåret valg.

Pernille havde tidligere overvejet et sporskifte, men ventede, til hendes barn var blevet ældre. Samtidig var hun også bevidst om, at det ikke skulle ske for sent i arbejdslivet. Samlet peger Pernille på tre centrale forhold i sit skifte: behovet for at finde et mindre fysisk belastende arbejde, ønsket om at bygge videre på eksisterende kompetencer samt de økonomiske rammer som den største barriere. Selvom skiftet har været krævende, beskriver Pernille det som det rigtige valg – både for hendes arbejdsliv og hendes fysiske helbred.

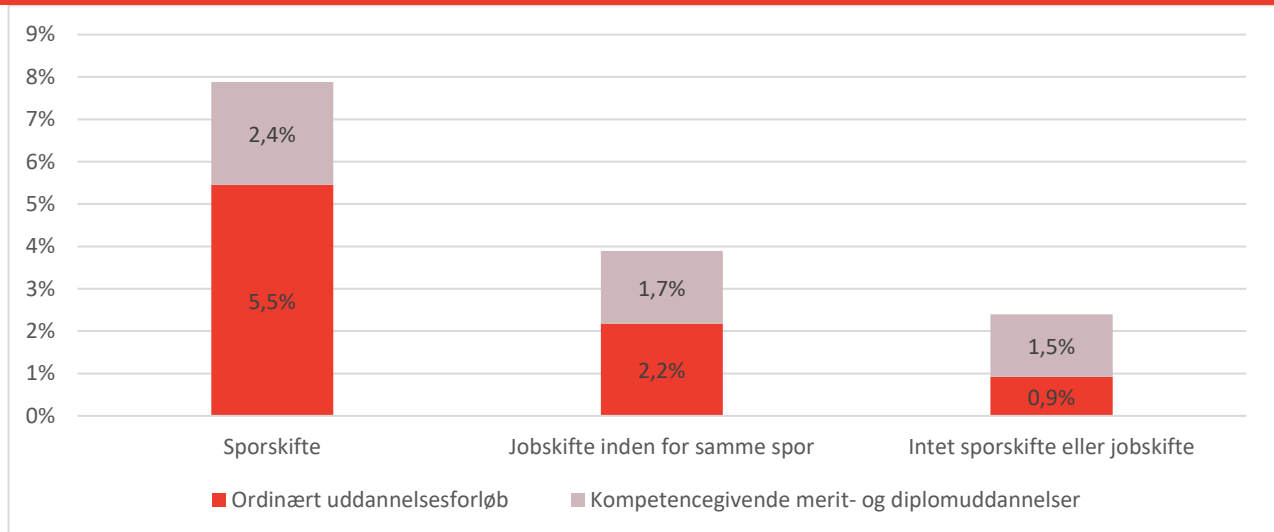
05

Uddannelse som vej til sporskifte

Uddannelse som vej til sporskifte

Personer, der foretager et sporskifte, gennemfører oftere uddannelse end andre beskæftigede, jf. figur 4. Blandt sporskifterne har knap otte pct. gennemført et uddannelsesforløb eller et kompetencegivende merit- eller diplomforløb. Det svarer til knap 2.200 personer ud af de ca. 40.000 sporskiftere. Blandt personer, der skifter job uden at skifte spor, er det knap fire pct., som har gennemført et ordinært uddannelsesforløb eller en kompetencegivende merit- eller diplomuddannelse⁶, mens den tilsvarende andel er godt to pct. blandt personer, der hverken skifter job eller spor.

Figur 4 // Andel, som har færdiggjort et uddannelsesforløb i perioden mellem 2019 og 2024

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Figuren omfatter personer over 35 år, som var i beskæftigelse ultimo november 2019 og 2024. Sporskifte er defineret som skift til en jobfunktion uden for personens traditionelle arbejdsmarked. Uddannelsesforløbet skal være gennemført i perioden mellem 2019 og 2024. Forkortede erhvervsuddannelser for voksne hører under kategorien "Ordinært uddannelsesforløb", mens forkortede merituddannelser på erhvervsakademi-, og professionsbachelor og kandidatniveau hører under kategorien "Kompetencegivende merit- og diplomuddannelser".

⁶ Omfatter også indvandrere, som har fået registreret medbragte uddannelser, jf. <https://www.dst.dk/da/TilSalg/data-til-forskning/generelt-om-data/dokumentation-af-data/hojkvalitetsvariable/kvalifikationsregistret>.

Fra skoleforsker til lærer: meritlæreruddannelsen gjorde sporskiftet muligt

Maria er oprindeligt uddannet cand.polit. og har en ph.d. i økonomi. Gennem 17 år arbejdede hun med analyser og undersøgelser på skoleområdet. I dag er hun meritlærerstuderende og underviser samtidig i matematik og engelsk på en folkeskole. Marias interesse for lærerfaget opstod ikke fra den ene dag til den anden. Gennem sit arbejde besøgte Maria mange skoler og mødte lærere og pædagoger, som gjorde stort indtryk på hende.

”Jeg fik bare virkelig stor respekt for de lærere og pædagoger, jeg mødte rundt omkring i landet. Jeg havde det bare sådan: De her mennesker gør virkelig en forskel hver eneste dag.”

Før hun traf beslutningen om at skifte spor, brugte hun flere år på at afprøve interessen for undervisning i mindre skala. Hun tog et kursus som Alkalær-underviser (arbejder med læseindlæring), og begyndte at undervise børn individuelt ved siden af sit fuldtidsarbejde. Senere tog hun også flere fag om ordblindhed og læsevanskeligheder på Københavns Professionshøjskole.

Undervisningen gav hende gradvist blod på tanden. Samtidig oplevede hun, hvordan hun kunne gøre en konkret forskel for de børn, hun arbejdede med. Efter flere års overvejelser besluttede Maria sig for at tage meritlæreruddannelsen. Maria ønskede både at komme tættere på praksis og at bruge sin faglige viden på en mere direkte måde. Samtidig krævede det også et mentalt skifte.

”Jeg skulle også lige vende det i mit eget hoved, for det var nyt at se mig selv som lærer og meritlærerstuderende.”

Maria begyndte på meritlæreruddannelsen som 51-årig. Hun valgte meritvejen, fordi den gjorde det muligt at kombinere uddannelse og arbejde. I dag arbejder hun på nedsat tid på en folkeskole, mens hun læser ved siden af. Selvom uddannelsen strækker sig over flere år, oplever hun kombinationen af studie og arbejde som en styrke, fordi hun kan afprøve teorien direkte i undervisningen.

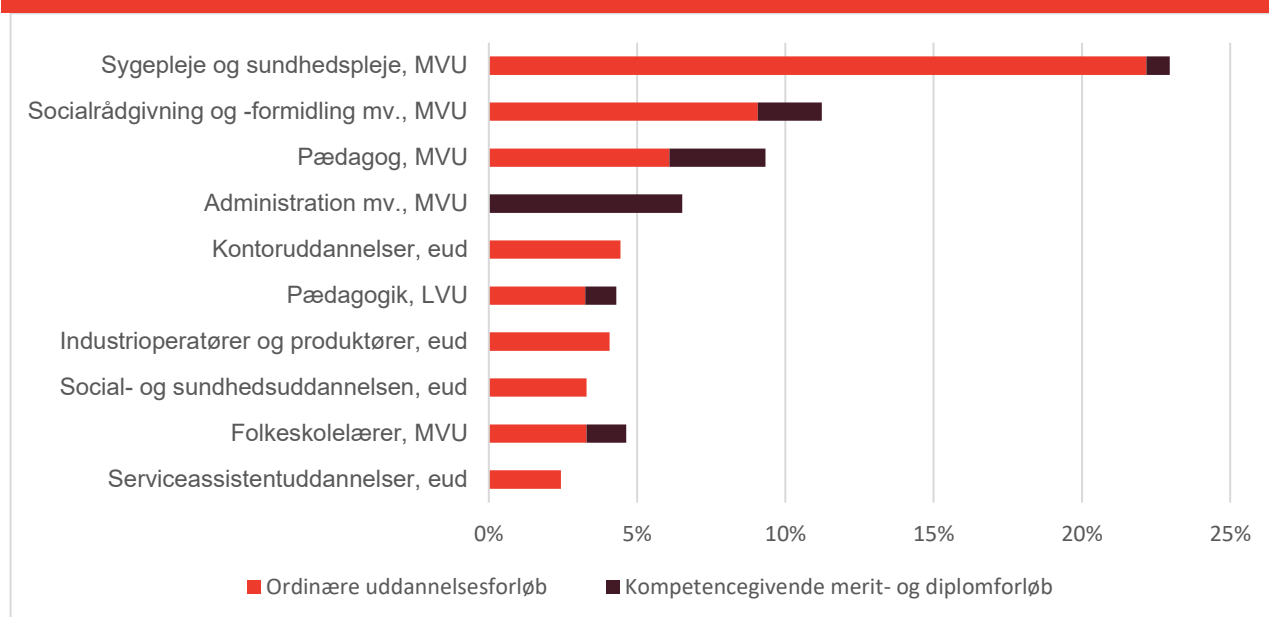
Maria er samtidig gået ned i indkomst, både fordi lærerlønnen er lavere end hendes tidligere løn, og fordi hun har valgt at arbejde på nedsat tid. Hun understreger dog, at beslutningen var lettere at træffe, fordi hun befandt sig et andet sted i livet med voksne børn og en familiesituation, hvor økonomien kunne bære forandringen.

I dag er Maria glad for sit valg. Hun beskriver arbejdet som både meningsfuldt og fagligt stimulerende, og hun oplever, at hendes tidligere erfaringer fra forsknings- og analyseverdenen fortsat er relevante i lærerrollen. Samtidig fremhæver hun livserfaring som en styrke, blandt andet i samarbejdet med forældre og i arbejdet med elevernes udvikling. Maria peger selv på to centrale råd til andre, der overvejer et sporskifte. For det første anbefaler hun at prøve det nye af i mindre skala, mens man stadig har sit eksisterende arbejde og den økonomiske tryghed. For det andet understreger hun betydningen af at tale højt om sine planer og søge støtte hos familie, venner eller kolleger.

Blandt de sporskiftere, der har gennemført en ny uddannelse, fylder især de velfærdsrettede uddannelser, jf. figur 5. Sygeplejerskeuddannelsen er den klart mest udbredte og står alene for næsten hver fjerde uddannelsesforløb blandt sporskiftere, der har taget en ny uddannelse inden et sporskifte. Også socialrådgiveruddannelsen og pædagoguddannelsen fylder relativt meget. En tredjedel af pædagoguddannelserne er opnået gennem meritpædagoguddannelsen. Mens mere end hver anden sporskifter, som gennemfører en folkeskolelæreruddannelse, er gennem en kompetencegivende merituddannelse.

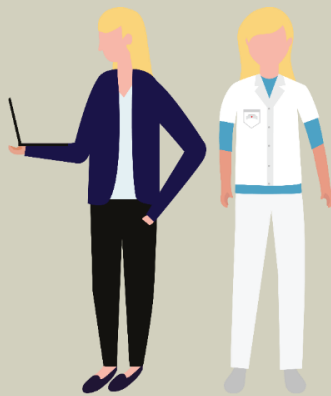
Derudover benytter sporskiftere en bred vifte af uddannelser, herunder erhvervsfaglige kontoruddannelser og social- og sundhedsuddannelsen samt enkelte industri- og serviceuddannelser. Blandt de akademiske uddannelser er kandidatuddannelsen i pædagogik den mest hyppige.

Figur 5 // Top-10 uddannelsesforløb blandt sporskiftere i perioden mellem 2019 og 2024

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Figuren omfatter personer over 35 år, som var i beskæftigelse ultimo november 2019 og 2024. Sporskifte er defineret som skift til en jobfunktion uden for personens traditionelle arbejdsmarked. Uddannelsesforløbet skal være gennemført i perioden mellem 2019 og 2024. Andele består både af ordinære uddannelsesforløb og merit- og diplomuddannelsesuddannelser gennem Danmarks Statistiks kvalifikationsregister. Personer, der gennemfører administrationsuddannelserne, er udelukkende personer med en diplomuddannelse på professionshøjskolerne.

Fra salg og marketing til sygeplejerske: et sporskifte gennem det ordinære uddannelsessystem

Malene er 58 år og er oprindeligt uddannet markedsøkonom. Hun har gennem størstedelen af sit arbejdsliv arbejdet med salg, marketing, PR og koordinering, blandt andet i to længere ansættelser på henholdsvis 11 og 10 år. I juni blev hun færdiguddannet som sygeplejerske og skal nu begynde på en hospitalsafdeling, hvor hun tidligere har været i praktik.

Beslutningen om at skifte spor voksede frem over en længere periode. Malene havde mistet arbejdsglæden inden for sit tidligere felt og savnede et arbejde, hvor hun kunne være tættere på andre mennesker. Samtidig havde hun længe interesseret sig for sundhed og kroppen og havde faktisk allerede som ung overvejet at blive sygeplejerske. Dengang betød adgangskravene imidlertid, at hun skulle supplere med flere naturvidenskabelige fag, og derfor valgte hun en anden vej.

“Jeg havde i mange år tænkt, om jeg ikke skulle prøve at skifte til noget, hvor jeg virkelig ville blive glad for arbejdet og havde mere med mennesker at gøre. Til sidst tænkte jeg: Nu gør jeg det.”

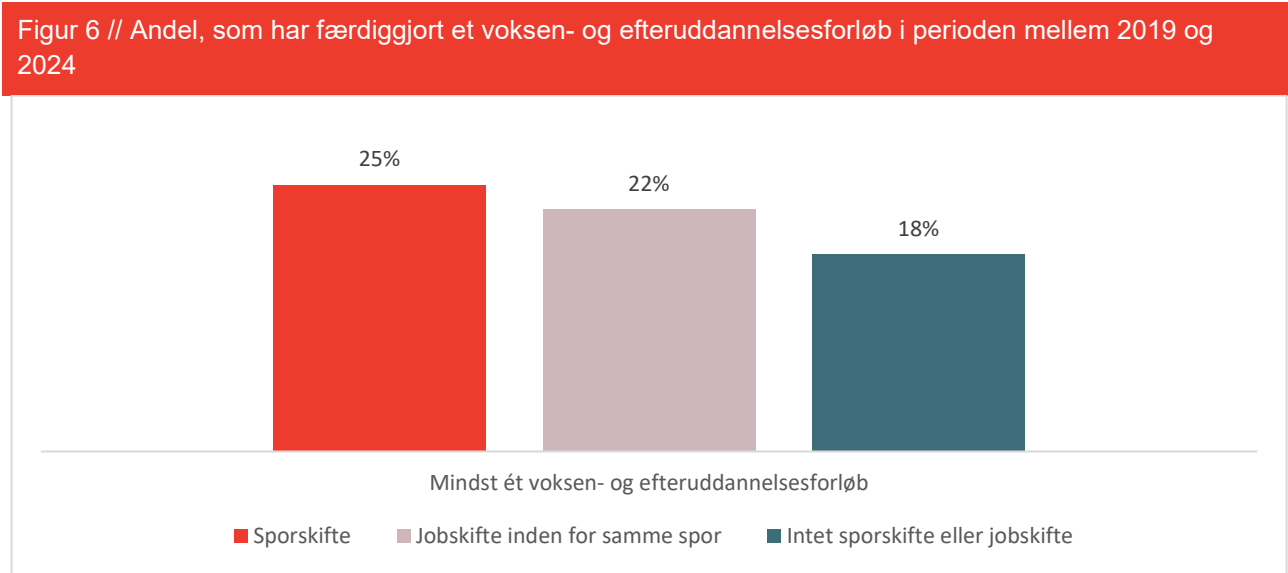
Tidspunktet for skiftet var tæt forbundet med Malenes familie- og livssituation. Hun havde tidligere overvejet at begynde på sygeplejerskeuddannelsen, men vurderede, at det ville være vanskeligt, mens hendes tre børn var mindre, og familiens økonomi var afhængig af to indtægter. Senere var hendes psykiske overskud i en periode ikke til et krævende fuldtidsstudie. Efter en skilsmisse, og i takt med at børnene blev ældre, blev det vigtigere for hende at finde et arbejde, som hun kunne se sig selv i gennem resten af arbejdslivet.

Sporskiftet krævede, at Malene begyndte helt forfra på en ny uddannelse uden mulighed for merit. Økonomien var den største barriere. Som etableret voksen med faste udgifter kunne hun ikke få økonomien til at hænge sammen på SU alene. Uddannelsen blev derfor muliggjort gennem SU, arbejde ved siden af studiet og et arveforskud fra hendes far. Særligt under de længere praktikperioder var det vanskeligt at passe et studiejob ved siden af uddannelsen.

“Hvis ikke jeg havde fået det arveforskud, havde jeg ikke gjort det. Jeg ville ikke have kunnet klare mig på SU alene.”

Selvom det krævede en omstilling at vende tilbage til skolebænken, oplevede Malene uddannelsen som både spændende og meningsfuld. Kombinationen af undervisning og praktik var vigtig for hende, fordi hun tidligt fik mulighed for at afprøve, om sygeplejefaget var det rigtige valg. I praktikken oplevede hun, at hendes alder og livserfaring var en styrke i kontakten med patienterne, blandt andet fordi hun havde let ved at spørge ind til svære emner og skabe tillid.

Næsten 25 pct. har gennemført mindst ét voksen- og efteruddannelsesforløb, mens det er 22 pct. blandt personer, der skifter job uden at skifte spor, og knap 20 pct. blandt personer, der hverken skifter job eller spor, jf. figur 6.

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Figuren omfatter personer over 35 år, som var i beskæftigelse ultimo november 2019 og 2024. Sporskifte er defineret som skift til en jobfunktion uden for personens traditionelle arbejdsmarked. Uddannelsesforløbet skal være gennemført i perioden mellem 2019 og 2024.

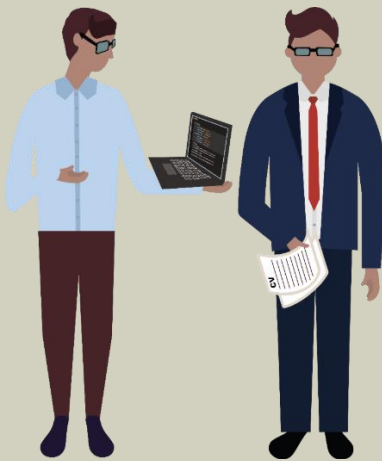
Blandt de sporskifttere, der gennemfører et voksen- eller efteruddannelsesforløb, fylder AMU-kurser inden for transport, byggeri og administration relativt meget, jf. tabel 2. Sammenlignet med fordelingen blandt beskæftigede, som ikke har gennemført et sporskifte og har gennemført mindst ét VEU-kursus, fylder især kurser inden for havne- og terminalområdet samt chaufførkurser inden for personbefordring mere blandt sporskifterne. Kurser inden for sundhed og omsorg fylder derimod mindre blandt sporskifterne end blandt beskæftigede generelt.

Tabel 2 // Top-10 efter- og videreuddannelsesforløb blandt sporskifttere i perioden mellem 2019 og 2024

		Andel af alle sporskifttere	Andel af ikke-sporskifttere
1.	Chauffør mv., vejgodstransport, AMU	6,9 %	6,5 %
2.	Bygge og anlæg, AMU	6,6 %	5,7 %
3.	Administrationsøkonom mv., KVVU	6,0 %	4,8 %
4.	Kontorområdet, AMU	5,8 %	4,0 %
5.	Havne- og terminalområdet, AMU	5,7 %	2,6 %
6.	Chauffør mv., personbefordring, AMU	5,1 %	3,2 %
7.	Maskinteknik og produktion, AMU	4,7 %	3,9 %
8.	Folkehøjskolekursus, alment	4,7 %	4,4 %
9.	Administration mv., MVU	4,3 %	4,4 %
10.	Sundhed og omsorg, AMU	4,0 %	9,1 %

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Figuren omfatter personer over 35 år, som var i beskæftigelse ultimo november 2019 og 2024. Sporskifte er defineret som skift til en jobfunktion uden for personens traditionelle arbejdsmarked. Uddannelsesforløbet skal være gennemført i perioden mellem 2019 og 2024.

Fra IT-branchen til HR-konsulent: sporskifte drevet af lyst og med hjælp fra VEU

Henrik er 43 år og uddannet cand.merc. Han har i mange år arbejdet inden for IT-branchen, og i dag arbejder han som HR-konsulent, hvor han beskæftiger sig med rekruttering, arbejdsgange og forskellige administrative opgaver.

Henrik har haft interesse for IT siden en ung alder og arbejdede i en længere periode primært med systemer og tekniske løsninger. Med tiden oplevede han dog, at arbejdet blev mere ensformigt og forudsigeligt, og at han savnede større variation, mere kontakt med mennesker og nye udfordringer.

“Jeg havde nok efterhånden kørt så meget i det samme spor, at det begyndte at blive lidt ensformigt, forudsigeligt og kedeligt. Det kunne man jo gøre noget ved på flere måder – jeg kunne fx have skiftet til en anden arbejdsplads inden for IT, hvor jeg kunne få andre udfordringer, rammer og systemer og en anden ledelse. Men i stedet valgte jeg at prøve et egentligt kursskifte.”

Beslutningen om at skifte spor var drevet af et ønske om nye udfordringer og organisatoriske ændringer på hans daværende arbejdsplads. I forbindelse med skiftet tog Henrik desuden en række AMU-kurser inden for blandt andet Excel, økonomistyring og controlling for at styrke sine kompetencer i den nye arbejdsfunktion.

Der var ikke væsentlige økonomiske barrierer forbundet med beslutningen – Henrik gik direkte fra sit tidligere job til det nye og havde dermed en sikker indkomst gennem hele overgangen.

Selvom skiftet til en HR-funktion gav mulighed for at arbejde mere med mennesker, som han havde ønsket, viste jobbet sig i praksis at indebære andre typer opgaver end forventet. Henrik oplevede blandt andet at arbejde mere med økonomi og administrative opgaver end med HR-relaterede opgaver, som ellers var en central del af stillingsbeskrivelsen.

Henrik fremhæver, at en central udfordring ved sporskiftet var usikkerheden mht. indholdet på det nye arbejde. På den baggrund peger han på, at det kan være en fordel i højere grad at undersøge arbejdspladsen på forhånd, fx gennem netværk eller medarbejdervurderinger.

06

Sporskifte blandt ufaglærte

Sporskifte blandt ufaglærte

38 pct. af de ufaglærte har skiftet job mellem 2019 og 2024. 13 pct. af de beskæftigede ufaglærte – svarende til ca. en tredjedel af dem, der har skiftet job – har gennemført et sporskifte i perioden, jf. figur 7. Andelen af ufaglærte, der har gennemført et sporskifte, er størst blandt de yngste og falder gradvist med alderen. Omkring 25 pct. af de 35-årige gennemfører et sporskifte, mens andelen ligger på mellem 5 og 10 pct. blandt personer i 60'erne. Modsat personer med en erhvervskompetencegivende uddannelse er der altså ikke en markant stigning i andelen af sporskiftere omkring 60-årsalderen.

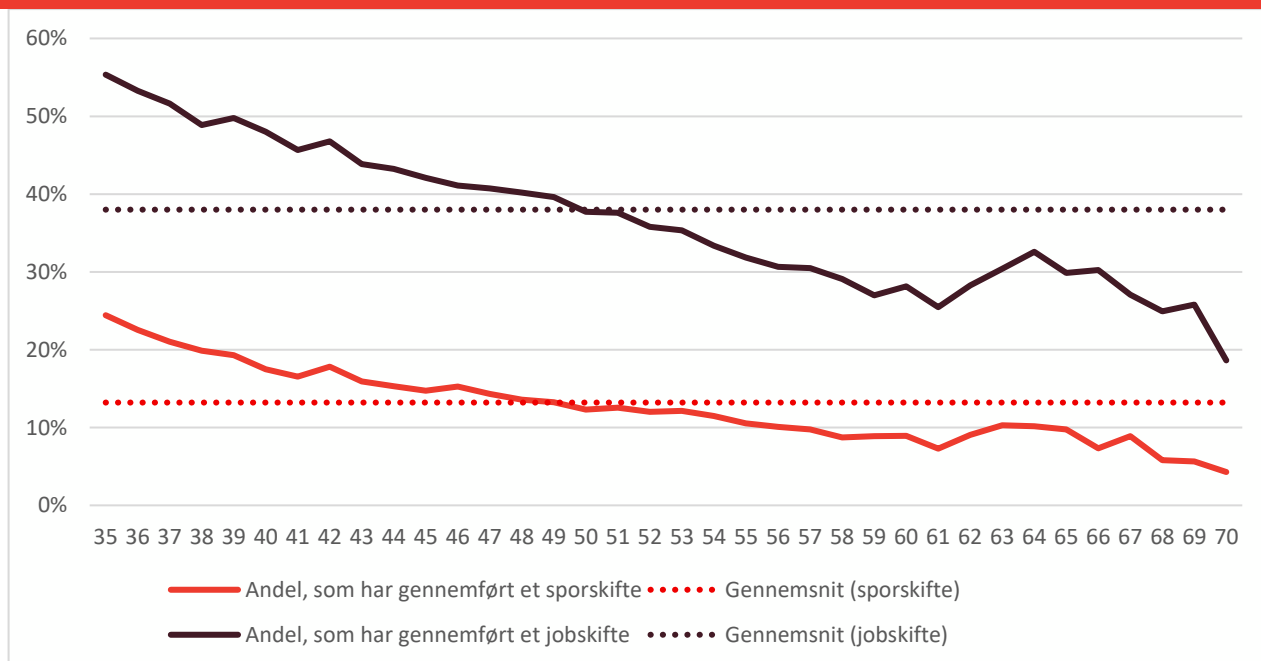
Ufaglærte, der gennemfører et sporskifte

Analysen omfatter personer over 35 år uden en erhvervskompetencegivende uddannelse, som er i beskæftigelse i både 2019 og 2024. Vi definerer et sporskifte som et skift til både en ny jobfunktion og en ny branche. Jobfunktion måles ved den etcifrede DISCO-kode. Skift til ledelsesjob tæller ikke som sporskifte, men som et karriereskridt.

Definitionen af sporskifte blandt ufaglærte adskiller sig fra definitionen for personer med en erhvervsuddannelse eller videregående uddannelse. Resultaterne kan derfor ikke sammenlignes direkte.

Flere skifter til et omsorgsarbejde, og det hyppigste sporskifte er fra rengøringsarbejde til omsorgsarbejde inden for sundhedsområdet.

Figur 7 // Andel, som har gennemført et sporskifte mellem 2019 og 2024 på tværs af alder (ufaglærte)

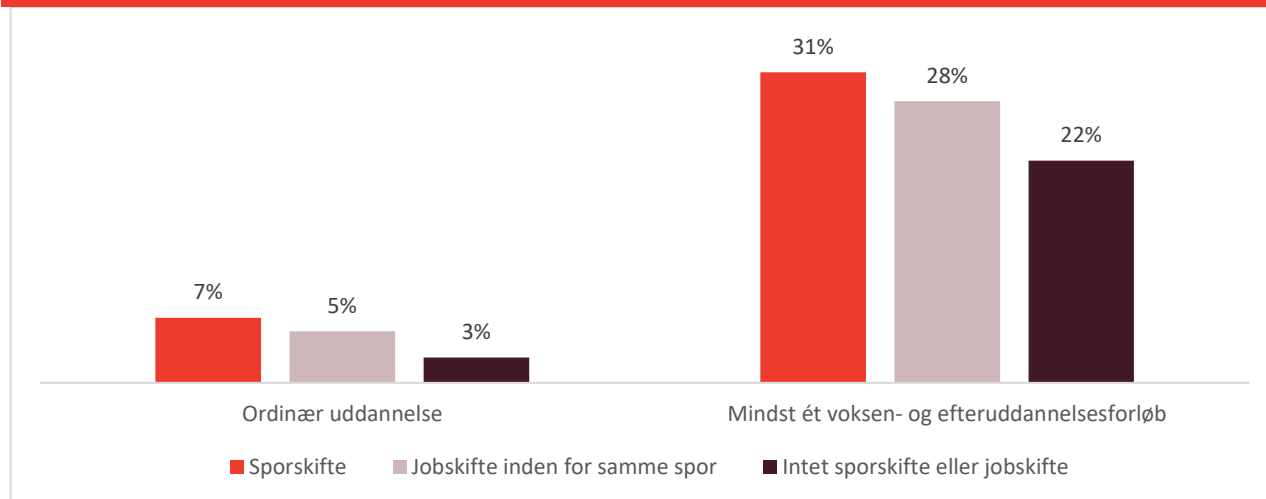

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Figuren omfatter personer over 35 år, som var i beskæftigelse ultimo november 2019 og 2024. Jobskifte er defineret som skift af arbejdsgiver (CVR-nummer). Andel af sporskifter er opgjort som andelen, som har skiftet jobfunktion og branche fra 2019 til 2024.

Ufaglærte, der foretager et sporskifte, gennemfører oftere uddannelse end ufaglærte, der ikke har skiftet spor, jf. figur 8. Blandt sporskifterne har 7 pct. gennemført en ordinær uddannelse, mens 31 pct. har gennemført mindst ét voksen- eller efteruddannelsesforløb. Blandt ufaglærte, der foretager et jobskifte inden for samme spor, har 5 og 28 pct. henholdsvis gennemført en ordinær uddannelse og mindst ét voksen- eller efteruddannelsesforløb. De tilsvarende andele er 3 pct. og 22 pct. blandt ufaglærte, der hverken gennemfører henholdsvis et jobskifte eller et sporskifte.

Figur 8 // Andel, som har færdiggjort et uddannelsesforløb i perioden mellem 2019 og 2024 (ufaglærte)

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Figuren omfatter personer over 35 år, som var i beskæftigelse ultimo november 2019 og 2024. Jobskifte er defineret som skift af arbejdsgiver (CVR-nummer). Andel, som har gennemført et sporskifte er opgjort som andelen, som har skiftet jobfunktion og branche fra 2019 til 2024. Uddannelsesforløbet skal være gennemført i perioden mellem 2019 og 2024.

Blandt de ufaglærte, der har gennemført en uddannelse som led i et sporskifte, er social- og sundhedsuddannelsen den klart mest udbredte og udgør en fjerdedel af de gennemførte uddannelsesforløb, jf. tabel 3. De øvrige uddannelsesforløb fordeler sig på en række forskellige uddannelser, herunder kontor-, service-, industri- og lageruddannelser.

Tabel 3 // Top-10 ordinære uddannelsesforløb blandt ufaglærte, som har gennemført et sporskifte og færdiggjort et uddannelsesforløb i perioden mellem 2019 og 2024

	Andel
1 Social- og sundhedsuddannelsen, eud	25 %
2 Grundforløb, eud	6 %
3 Kontoruddannelser, eud	5 %
4 Serviceassistentuddannelser, eud	5 %
5 Industrioperatører og produktører, eud	4 %
6 Pædagog, MVU	4 %
7 Lager-, havne- og terminaluddannelser, eud	3 %
8 Socialrådgivning og -formidling mv., MVU	3 %
9 Elektriker, eud	3 %
10 Chauffør, eud	2 %

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Figuren omfatter personer over 35 år, som var i beskæftigelse ultimo november 2019 og 2024. Andel af sporskifter er opgjort som andelen, som har skiftet jobfunktion og branche fra 2019 til 2024. Uddannelsesforløbet skal være gennemført i perioden mellem 2019 og 2024.

Ufaglærte sporskifteres brug af voksen- og efteruddannelsesforløb ligner på mange områder fordelingen blandt personer, der ikke gennemfører et sporskifte. Kurser inden for personbefordring og havne- og terminalområdet samt administrationsøkonomuddannelsen fylder dog relativt mere blandt sporskifterne, mens kurser inden for maskinteknik og produktion fylder relativt mindre, jf. tabel 4.

Tabel 4 // Top-10 voksen- og efteruddannelsesforløb blandt ufaglærte i perioden mellem 2019 og 2024

	Andel af alle sporskiftere	Andel af ikke-sporskiftere
1. Chauffør mv., vejgodstransport, AMU	17,5 %	19,3 %
2. Chauffør mv., personbefordring, AMU	9,1 %	7,7 %
3. Bygge og anlæg, AMU	8,3 %	8,6 %
4. Havne- og terminalområdet, AMU	7,2 %	4,5 %
5. Maskinteknik og produktion, AMU	5,6 %	7,6 %
6. Kontorområdet, AMU	5,3 %	5,0 %
7. Administrationsøkonom mv., KVU	4,9 %	3,2 %
8. Ejendomsservice og anden service, AMU	4,4 %	4,5 %
9. Sundhed og omsorg, AMU	3,3 %	3,3 %
10. Gartneri, AMU	3,1 %	3,3 %

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Figuren omfatter personer over 35 år, som var i beskæftigelse ultimo november 2019 og 2024. Andel sporskifte er opgjort som andelen, som har skiftet jobfunktion og branche fra 2019 til 2024. Uddannelsesforløbet skal være gennemført i perioden mellem 2019 og 2024.

Fra medfølgende ægtefælle til SOSU-assistent: en ny uddannelsesvej i Danmark

Vicky kom til Danmark fra Vietnam sammen med sin danske mand. Hun havde allerede en bacheloruddannelse med sig, men oplevede ikke, at den kunne bruges på det danske arbejdsmarked. Efter sprogskole og fag på 9.-klasseniveau begyndte hun derfor på uddannelsen til social- og sundhedsassistent. I dag er hun færdiguddannet og arbejder på et plejehjem.

Vicky havde oprindeligt overvejet pædagoguddannelsen, men blev undervejs gjort opmærksom på social- og sundhedsuddannelsen gennem sin dansklærer. Muligheden for hurtigere at komme videre i uddannelse og beskæftigelse bidrog til, at hun begyndte at undersøge SOSU-vejen nærmere. Inden hun traf sit valg, var Vicky i tvivl om, hvorvidt hun kunne arbejde med ældre mennesker. Hun var blandt andet bekymret for at begå fejl. Da hun fik mulighed for at besøge et plejehjem og opleve arbejdet i praksis, blev hun imidlertid mere tryk ved tanken om uddannelsen.

”Jeg var bange for, om jeg ville gøre noget forkert. Men da jeg fik lov til at komme ud på et plejehjem og se, hvordan man arbejder, tænkte jeg: Okay, jeg tager denne uddannelse.”

Et vigtigt forhold ifm. beslutningen var også de økonomiske rammer. Vicky blev ansat af kommunen og modtog løn under uddannelsen, hvilket gav en økonomisk tryghed. Kommunen sørgede samtidig for praktikpladserne, hvilket gjorde uddannelsesforløbet mere overskueligt modsat pædagoguddannelsen, hvor hun ville have modtaget SU. Uddannelsen var samtidig krævende, fordi dansk ikke er Vickys modersmål. Hun skulle ofte læse stoffet på dansk og derefter oversætte det til sit eget sprog for at forstå det, hvilket gjorde skolearbejdet mere tidskrævende. Hun oplevede også, at forskellige dialekter og måder at tale på kunne gøre kommunikationen vanskelig.

Også klassekammerater spillede en vigtig rolle. Vicky fremhæver særligt en medstuderende, som talte flydende dansk og hjalp hende gennem uddannelsen. Samtidig oplevede hun, at nogle medstuderende var tilbageholdende med at samarbejde med hende, fordi hun ikke talte dansk lige så hurtigt og sikkert som dem. Det gjorde gruppearbejdet vanskeligere og understregede betydningen af et støttende studiemiljø.

07

Data og metode

Data og metode

Analysen omfatter alene personer over 35 år med en erhvervskompetencegivende uddannelse, der er i beskæftigelse både i 2019 og i 2024, og som i 2019 har været beskæftiget i et typisk arbejdsmarked for deres uddannelsesbaggrund. Analysen beskriver dermed sporskifte blandt personer med fortsat tilknytning til arbejdsmarkedet og omfatter ikke personer, der i perioden har forladt arbejdsmarkedet. Aldersafgrænsningen er valgt for at fokusere på personer, der må forventes at have etableret sig på arbejdsmarkedet. Ledelsesjob indgår ikke i analysen. Analysen fokuserer dermed på skift mellem faglige jobfunktioner og ikke karriereskifte til og fra lederjob.

Det typiske arbejdsmarked omfatter de 90 pct. mest almindelige jobfunktioner blandt personer med samme uddannelsesbaggrund. Beskæftigelsen er defineret ud fra den registerbaserede arbejdsstyrke, som måler beskæftigelsesstatus ultimo november. Det giver en population på ca. 900.000 personer. En person gennemfører et sporskifte, hvis personen fem år senere arbejder i en jobfunktion uden for denne gruppe, mens et jobskifte defineres som et skift mellem arbejdsgivere målt ved arbejdsgiverens CVR-nummer. Vi benytter trecifrede jobfunktioner (DISCO-koder). Det giver ca. 130 forskellige jobfunktioner som fx mekanikerarbejde eller sygeplejerske- og jordemoderarbejde.

Med vores definition af sporskifte er det ca. 40.000 ud af vores population, som har gennemført et sporskifte fra 2019 til 2024. Det svarer til ca. 4,5 pct. Flytter vi grænsen for, hvad der tæller som et sporskifte, varierer andelen fra 2,5 pct. til 6,0 pct. Andelen falder til 2,5 pct., når vi sætter grænsen ved de 95 pct. mest almindelige jobfunktioner for personer med samme uddannelsesbaggrund. Omvendt stiger andelen til 6,0 pct., når vi sætter grænsen ved de 85 pct. mest almindelige jobfunktioner, jf. figur 2A i bilaget. Ændres måleperioden til 2014-2024, er der godt 6 pct., som gennemfører et sporskifte.

Populationen kobles med data fra det komprimerede elevregister for at se uddannelsesforløb i perioden mellem 2019 og 2024. Derudover benyttes kvalifikationsregistret til at fange de uddannelser, som er opnået uden om de ordinære uddannelsesforløb. Fx merit og diplomuddannelser på erhvervsakademi-, professionsbachelor- og kandidatniveau samt indvandrere, som har en medbragt uddannelse. Forkortede erhvervsuddannelser for voksne hører under kategorien "Ordinært uddannelsesforløb". Endelig bruger vi voksen- og efteruddannelsesregistret til at se på andelen af populationen, som har gennemført et voksen- eller efteruddannelseskursus.

Caseinterviews

Rapportens kvalitative cases bygger på otte individuelle interviews med personer, der har gennemført forskellige former for sporskifter. Casene er udvalgt for at illustrere variationen mht. veje til og motiver for sporskifte og belyser blandt andet betydningen af uddannelse, økonomi og livssituation. Casene anvendes som eksempler på sporskifte, der nuancerer registeranalysens resultater.

Definition af sporskifte blandt ufaglærte

Analysen omfatter også personer over 35 år uden en erhvervskompetencegivende uddannelse, som er i beskæftigelse både i 2019 og i 2024. Da ufaglærte ikke har en fælles uddannelsesbaggrund, kan der ikke defineres et traditionelt arbejdsmarked på samme måde som for personer med en erhvervskompetencegivende uddannelse. For ufaglærte defineres et sporskifte derfor som et samtidigt skifte mht. både jobfunktion og branche. Jobfunktion måles ved den etcifrede DISCO-kode (otte kategorier), mens branche måles ved

Danmarks Statistiks branche 10-gruppering. Resultaterne for ufaglærte kan derfor ikke sammenlignes direkte med resultaterne for personer med en erhvervskompetencegivende uddannelse. Populationen af ufaglærte er knap 200.000, hvoraf ca. 23.000 har gennemført et sporskifte fra 2019 til 2024, hvilket svarer til 13 pct.

08

Litteraturliste

Litteraturliste

Danmarks Statistik (2026). *Befolkningsfremskrivning*. Danmarks Statistik. <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/borgere/befolkning/befolkningsfremskrivning>

Juel, Frederik M. (2026). *Kæmpe omvæltning på vej i jobfesten. Det giver en »himmelflugt med mangel på arbejdskraft«*. Berlingske.

Larsen, Mona (2026). *Seniorers arbejdsliv – status og udviklingstræk de seneste to årtier*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. <https://www.vive.dk/da/udgivelser/seniorers-arbejdsliv-mxjep7pv/>

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (2026). *Nedslidning blandt seniorer koster samfundet milliarder hvert år*. Omtalt af TrygFonden. <https://tryghed.dk/viden/nyheder/2026/0603-ny-rapport---nedslidning-blandt-seniorer-koster-samfundet-milliarder-hvert-aar>

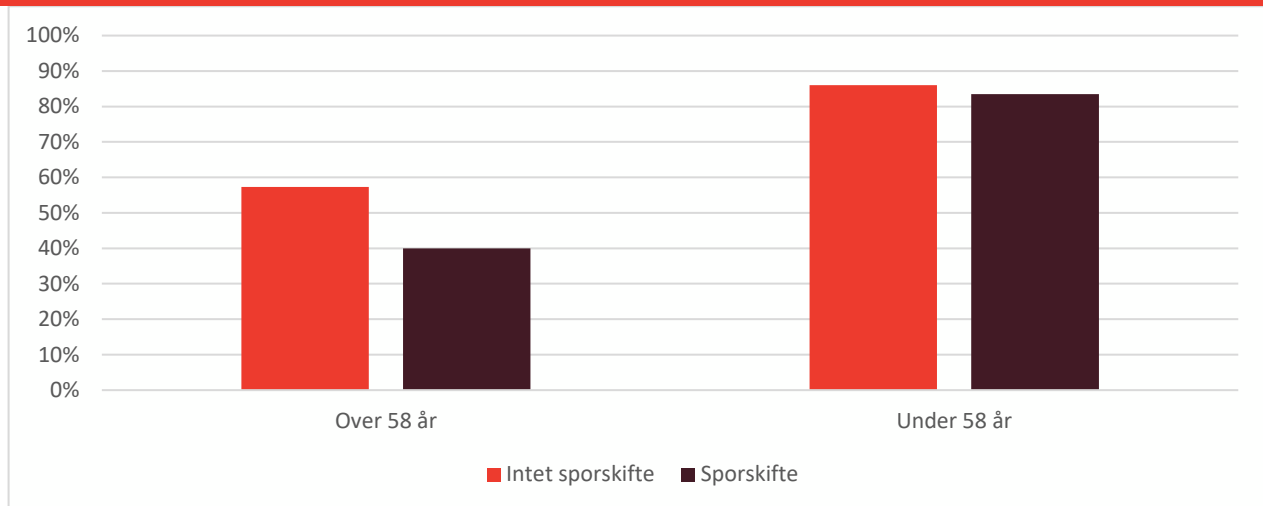
Regeringen (2026). *Det politiske grundlag for firløverregeringen*. Statsministeriet. <https://www.stm.dk/statsministeriet/publikationer/det-politiske-grundlag-for-firkloeverregeringen/>

09

Bilag

Bilag

Figur 1A // Andel på fuldtid fordelt på alder og sporskifte i perioden mellem 2019 og 2024

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Figuren omfatter personer over 35 år, som var i beskæftigelse ultimo november 2019 og 2024. Sporskifte er defineret som skift til en jobfunktion uden for personens traditionelle arbejdsmarked. Det traditionelle arbejdsmarked afgrænses som de 90 pct. mest almindelige jobfunktioner blandt personer med samme uddannelsesbaggrund.

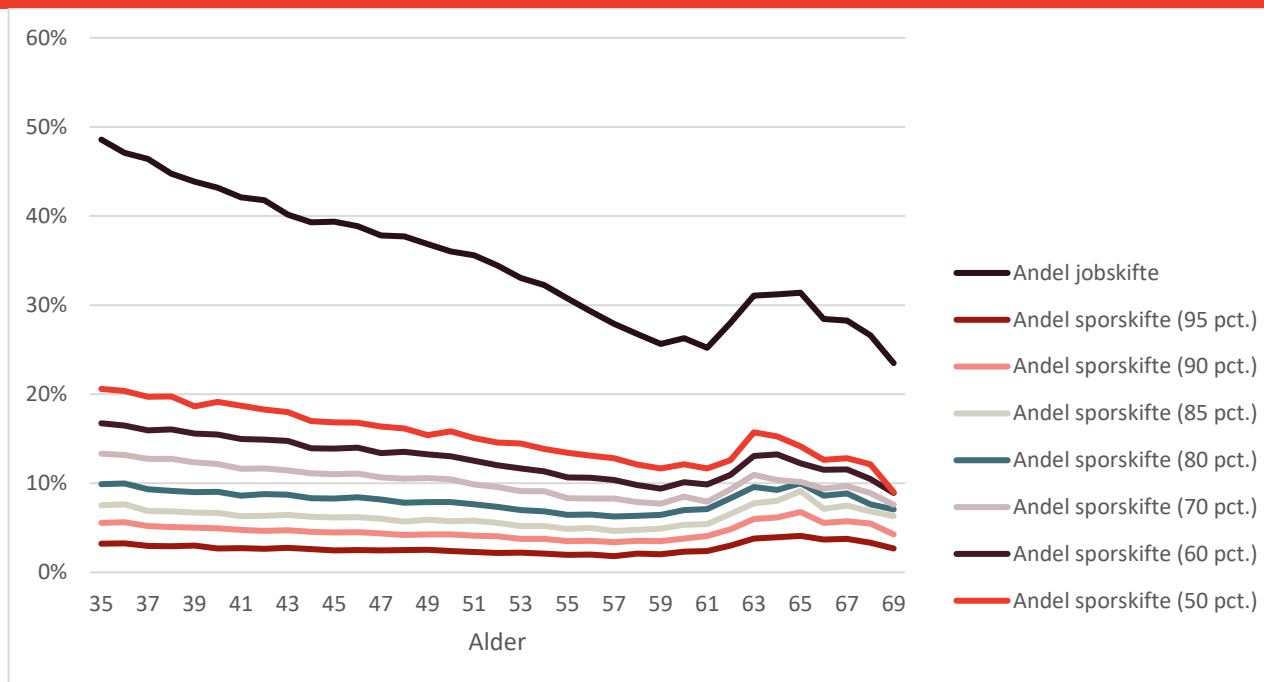
Tabel 1A // Andel, som har gennemført et sporskifte fordelt på køn, bopæl og herkomst

	Intet sporskifte	Sporskifte
Kvinder	49,6%	48,5%
Dansk	91,5%	90,9%
Efterkommere	0,6%	0,7%
Indvandrere	8,0%	8,5%
Hovedstaden	31,4%	32,3%
Midtjylland	23,3%	22,6%
Nordjylland	9,9%	9,1%
Sjælland	14,7%	15,1%
Syddanmark	20,7%	20,9%

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Figuren omfatter personer over 35 år, som var i beskæftigelse ultimo november 2019 og 2024. Sporskifte er defineret som skift til en jobfunktion uden for personens traditionelle arbejdsmarked. Det traditionelle arbejdsmarked afgrænses som de 90 pct. mest almindelige jobfunktioner blandt personer med samme uddannelsesbaggrund.

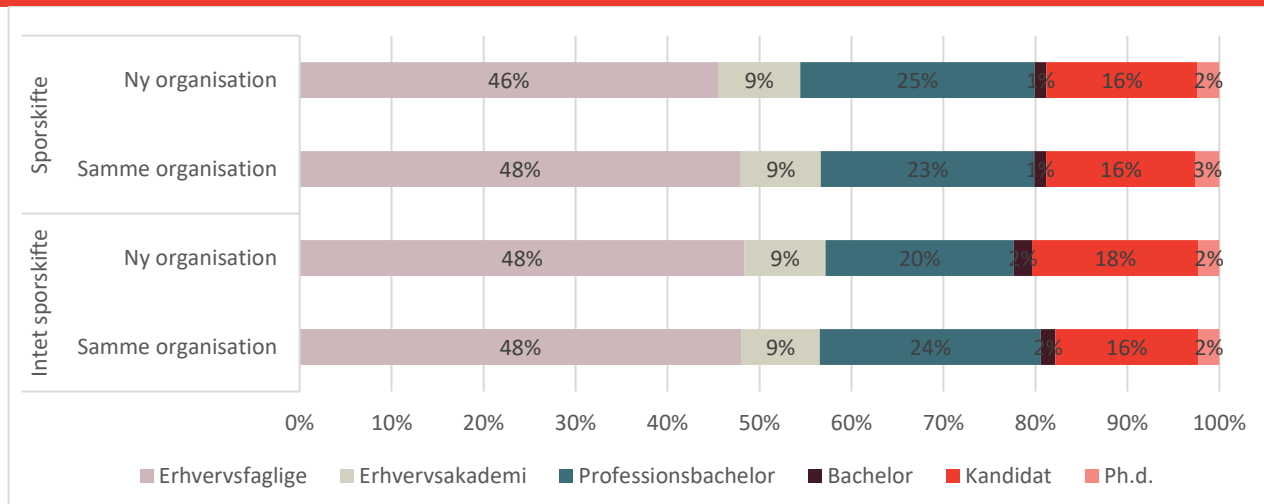
Figur 2A // Andel, som har gennemført et sporskifte mellem 2019 og 2024 på tværs af alder

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Figuren omfatter personer over 35 år, som var i beskæftigelse ultimo november 2019 og 2024. Sporskifte er defineret som skift til en jobfunktion uden for personens traditionelle arbejdsmarked. Det traditionelle arbejdsmarked afgrænses som de X pct. mest almindelige jobfunktioner blandt personer med samme uddannelsesbaggrund.

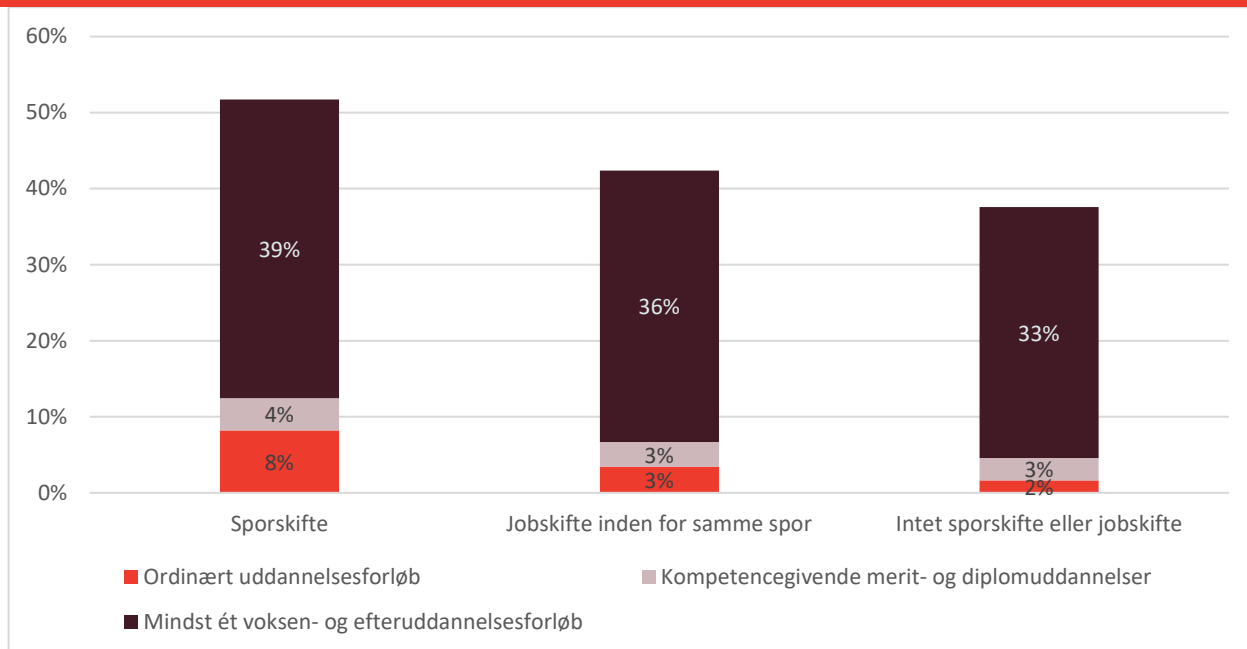
Figur 3A // Andel, som har gennemført et sporskifte mellem 2019 og 2024 på tværs af uddannelsesbaggrund i 2019

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Figuren omfatter personer over 35 år, som var i beskæftigelse ultimo november 2019 og 2024. Sporskifte er defineret som skift til en jobfunktion uden for personens traditionelle arbejdsmarked. Det traditionelle arbejdsmarked afgrænses som de 90 pct. mest almindelige jobfunktioner blandt personer med samme uddannelsesbaggrund. Uddannelsesbaggrund er den højeste fuldførte uddannelse i 2019.

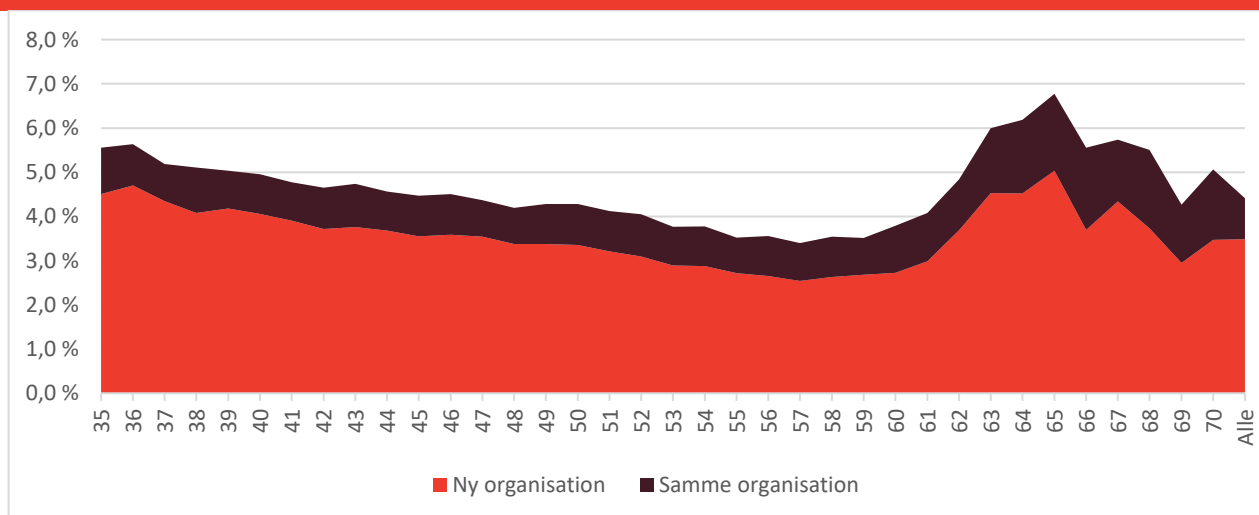
Figur 4A // Andel, som har færdiggjort et uddannelsesforløb i perioden mellem 2014 og 2024

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Figuren omfatter personer over 35 år, som var i beskæftigelse ultimo november 2014 og 2024. Sporskifte er defineret som skift til en jobfunktion uden for personens traditionelle arbejdsmarked. Uddannelsesforløbet skal være gennemført i perioden mellem 2014 og 2024. Forkortede erhvervsuddannelser for voksne hører under kategorien "Ordinært uddannelsesforløb", mens forkortede merituddannelser på erhvervsakademi-, og professionsbachelor- og kandidatniveau hører under kategorien "Kompetencegivende merit- og diplomuddannelser".

Figur 5A // Andel, som har gennemført et sporskifter mellem 2019 og 2024

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Figuren omfatter personer over 35 år, som var i beskæftigelse ultimo november 2019 og 2024. Sporskifte er defineret som skift til en jobfunktion uden for personens traditionelle arbejdsmarked. Det traditionelle arbejdsmarked afgrænses som de 90 pct. mest almindelige jobfunktioner blandt personer med samme uddannelsesbaggrund. Ny organisation er defineret som skifte i CVR-nummer.

Fra it-branchen til forsyningssektoren: et nyt arbejdsliv på deltid

Helle er oprindeligt uddannet flyveleder, men skiftede tidligt til IT-branchen, hvor hun har arbejdet i næsten 40 år, primært inden for ledelse og salg. I dag arbejder hun med bestyrelsesopgaver, herunder som bestyrelsesformand i et fjernvarmeselskab.

Skiftet fra fuldtidsarbejde til deltids bestyrelsesarbejde var et bevidst valg, der hang sammen med et ønske om større fleksibilitet i arbejdslivet og mulighed for selv at styre sin tid. Beslutningen var også præget af familiære forhold, hvor Helle og hendes mand over en årrække havde planlagt en økonomi, der gjorde det muligt at skru ned for arbejdstiden senere i livet. De økonomiske rammer havde været tænkt ind på forhånd gennem opsparing og pensionsordninger, hvilket gjorde det muligt at træffe beslutningen uden væsentlige økonomiske barrierer.

“Jeg havde hele tiden planlagt, at jeg skulle have en økonomi, som gjorde, at jeg kunne lave et skifte, hvor jeg ikke var bundet op på 40 timers arbejde, men samtidig også kunne have en form pensionisttilstedeværelse.”

Helle stoppede i sit job omkring sin 60-årsfødselsdag og gik herefter over til bestyrelsesarbejde. Overgangen forløb relativt uproblematisk og blev understøttet af både en gunstig fratrædelsesaftale og det forhold, at hun allerede havde erfaring med bestyrelsesarbejde fra tidligere. I forbindelse med skiftet har Helle løbende opkvalificeret sig gennem bestyrelseskurser, certificeringer samt kurser og konferencer, der har givet hende ny viden om den branche, hun arbejder i i dag.

Selve skiftet indebar en markant ændring i arbejdslivet – fra mange ugentlige arbejdstimer til en mere fleksibel hverdag, hvor arbejdstiden i højere grad kan tilpasses andre aktiviteter.

“Det var en kæmpe omvæltning, men det var også en, som jeg synes, var rigtig rar.”

Helle fremhæver især fleksibiliteten som en central gevinst. Den har blandt andet gjort det muligt for hende i højere grad at være til stede i familielivet, herunder hjælpe til med børnebørn, samt have tid til andre aktiviteter og rejser.

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu